

Voorlopige agenda van de commissie Werk en Inkomen van 4 april 2007

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de commissie Werk en Inkomen

Datum: woensdag 4 april 2007
Aanvang: 20:00 uur
Locatie: Oude raadzaal
Voorzitter: K.A. Hazewinkel
Griffier: G. Sietsema

A. A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Mededelingen voorzitter/portefeuillehouders

A.2. Vaststelling agenda

[Agenda raadsclie. Werk en Inkomen 4 april 2007](#) (pdf)

[Verslag raadsclie. Werk en Inkomen 4 april 2007](#) (pdf)

A.3. Rondvraag

B. B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Beleidsnotitie 'Terrein in Bedrijf'

[Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst](#) (pdf)

C. C. HUISHOUELIJK DEEL

C.1. Lange termijn agenda + lijst moties en toezeggingen

C.2. Ingekomen stukken en stukken ter kennisneming

C.3. Vaststelling verslag d.d. 14 maart 2007

Agenda raadsce. Werk en Inkomen 4 april 2007

RAADSCOMMISSIE WERK EN INKOMEN

Concept-agenda: W&I nr. 07/04
Datum: Woensdag 4 april 2007
Tijd: 20.00-22.30 uur
Plaats: Oude raadzaal
Voorzitter: Mevr. K.A. Hazewinkel
Commissiegriffier: mw G. Sietsema ☎ 367 7725
E-mail: greet.sietsema@griffie.groningen.nl

A. ALGEMEEN DEEL

- A.1. Mededelingen voorzitter/portefeuillehouders
- A.2. Vaststelling agenda
- A.3. Rondvraag

B. INHOUDELIJK DEEL

- B.1. Beleidsnotitie 'Terrein in Bedrijf'.

C. HUISHOUDELIJK DEEL

- C.1. Lange termijn agenda + lijst moties en toezeggingen.
- C.2. Ingekomen stukken en stukken ter kennisneming.
- C.3. Vaststelling verslag d.d. 14 maart 2007.

Verslag raadsclie. Werk en Inkomen 4 april 2007

VERSLAG VERGADERING RAADSCOMMISSIE WERK EN INKOMEN

WI: 07/04
Datum: 4 april 2007
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 16.30-18.50 uur

Aanwezig: mevr. K.A. Hazewinkel (voorzitter), dhr. P.W.G. Verschuren (wethouder), dhr. J.J. Dijkstra (wethouder), mevr. I. Bolle (plv.griffier), dhr. M. Azghoughi (PvdA), dhr. A. de Rooij (PvdA), mevr. R.F. Slors (PvdA), dhr. S.W. Telgt (PvdA), dhr. J.M. van Keulen (VVD), mevr. A. Postma (GroenLinks), dhr. B.H. Koops (CDA), mevr. I.M. Jongman (ChristenUnie), dhr. M.A. in 't Veldt (SP), mevr. A.B.M. Schlebusch (SP), dhr. J. Schuitemaker (S&S), dhr. H. Moerkerk (Stadspartij), dhr. J. Luhoff (D66) en mevr. G. Sietsema (ic.griffier).

Amb. Ondersteuning: bij punt B.1: dhr. D. Harssema (RO/EZ)

A.1. Opening en mededelingen.

Wethouder Dijkstra: wijst op brochure 'Onderneem het samen met EZ'. Essent Kabelcom heeft bevestigd zich te houden aan de gemaakte afspraken en het hoofdkantoor voor 3 jaar in Groningen te behouden en werkgelegenheidsgarantie voor 324 fte. Hierover komt een informatieve brief.

Wethouder Verschuren: n.a.v. raadsledenbrief van GroenLinks: resultaat van campagne 'da's makkelijk verdiend' om niet-gebruik tegen te gaan, valt tegen maar is positiever dan wordt geschetst. In mei wordt hier verslag over gedaan. Verlenging van de regeling eenmalige uitkering voor chronisch zieken, ouderen en gehandicapten wordt bekeken. Binnenkort informatie.

A.2. Vaststelling agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. De commissieleden geven aan belangstelling te hebben voor een informatief werkbezoek aan de dienst RO/EZ.

A.3. Rondvraag.

Mevr. Slors verzoekt het 4^e kwartaalverslag van de WPG te agenderen onafhankelijk van het ontwikkelingsplan en vraagt of het project 'dressed for success' ondergebracht kan worden bij de WPG.

Dhr. De Rooij: Alfacollege heeft de aanbesteding inburgering niet gegund gekregen waardoor een groep buiten de boot dreigt te vallen. Graag informatie.

Mevr. De Jong: n.a.v. overheveling kindergeld naar Inlia; nog steeds geluiden dat januari/februari niet is uitgekeerd. Kan gemeente ingrijpen?

Mevr. Postma: n.a.v. brief buitenlandse ID-ers; zijn er meer mensen tussen wal en schip geraakt of blijft het bij 1 geval? Is wethouder bereid snel in overleg te treden met Alfacollege (n.a.v. vraag De Rooij)? Graag informatie of aanbesteding inburgering wel of niet verplicht is.

Dhr. Koops: wethouder zou terugkomen op handhavingproblematiek aan de Regattaweg. Graag volgende keer informatie hierover.

Wethouder Verschuren: WPG mocht 4^e kwartaalrapportage wat later inleveren. Wordt nu bestudeerd en komt naar de raad met daarbij de conclusies van het college. Stand van zaken 'dressed for success' volgt schriftelijk. Afspraak is dat iedereen die voorheen via ons de bijstand kreeg en overgeheveld is naar het COA en daar geweigerd wordt, het volledige bedrag van Inlia krijgt. Inlia declareert de kosten weer bij de gemeente. Kan zijn dat een aantal nog geen beschikking van het COA heeft gekregen. Alfacollege verzorgde de ketenaanpak, dit valt niet onder inburgering. Alfacollege heeft aangegeven dat er een gat valt in de ketenaanpak, dit zal worden uitgezocht. Op korte termijn vindt hierover overleg plaats. Inburgeringstrajecten vanaf € 211.000,- moeten openbaar worden aanbesteed. ID-ers: slechts in 1 geval is een inschattingfout gemaakt.

Wethouder Dijkstra: volgende week brief over de criteria voor de bedrijven top-100, Regattaweg en aantal starters.

B.1. Beleidsnotitie 'Terrein in Bedrijf'.

1^e termijn: vragenronde:

Dhr. Koops: valt Bruilweering onder Kranenburg Zuid? Wordt de doelstelling van 135.000 werkgelegenheidsplaatsen bijgesteld nu de cijfers in de commerciële dienstverlening teruglopen? Aanbod van bedrijfsterreinen stagneert, het is 'vol', hoeveel ruimte is er nog om te schuiven? Wat betekent de stijging van de

Verslag raadsclie. Werk en Inkomen 4 april 2007

prijzen van gerevitaliseerde terreinen voor startende ondernemers? Mis het inspelen op de vraag naar kleine woninggebonden terreinen. Meerstad: is college van plan dit alleen maar te volgen?

Dhr. Van Keulen: wat is effect van deze ontwikkelingen op de grondprijs en hoe wordt voorkomen dat we ons uit de markt prijzen?

Mevr. Schlebush: er zijn veel overlegsituaties. In hoeverre neemt het college het voortouw? Handhaving op verdeling kantoren/bedrijven is lastig, waarom dan toch precieze verdeling hoeveel procent kantoor en hoeveel bedrijf?

Dhr. Moerkerk: bestaat de 60% participerende ondernemers aan de bedrijvenverenigingen uit eigenaren of betreft dit alle ondernemers? Mist een evaluatie over de vorige periode.

Dhr. Schuitemaker: komt vraag naar flexibeler indeling van bedrijfsterreinen vanuit bedrijfsleven of is het gemeentelijk beleid? Op welk niveau vindt behoeftepeiling hierover plaats?

Mevr. Postma: 80% van de bedrijfsverplaatsingen is intern. Zou niet nog meer ingezet moeten worden op revitalisering van bestaande bedrijven en beperking van de uitgifte? Wordt in de monitor ook leegstand en veroudering meegenomen? Duurzaamheid: wat zijn de plannen voor de nieuwe bedrijventerreinen?

Mevr. Jongman: wat is inzet college m.b.t. de interne bedrijfsverplaatsingen, ook gezien Meerstad? Worden er voorwaarden gesteld bij de eerste uitgifte van een terrein? Wordt hierop gehandhaafd? Wat is inzet op het themagerichte beleid voor bedrijventerreinen? Wat is intentie van het afzonderlijk beleid voor de detailhandel?

Dhr. De Rooij: in hoeverre denkt college beleid overeind te houden op moment van verschuivingen?

Thematische aanpak van bedrijven: hoe is dit te handhaven bij verhuizing? Hoe wordt de uitvoering betaald, is er gedacht aan baat- of reclamebelasting?

Wethouder Dijkstra: er is een forse inzet van het rijk op ruimtelijk-economisch beleid. Ministerie van EZ stelt geld en menskracht beschikbaar voor toplijst van 50 bedrijventerreinen, waarvan Groningen er 2 heeft (Westpoort en Zuid-Oost). Groningen heeft het minst aantal verouderde terreinen van het land. Uitgifte is beperkt, regiovisie is van groot belang, met name op het gebied van acquisitie. Prijsniveau: kwaliteit kost geld, maar dit selecteert ook het type bedrijvigheid. Er zijn alternatieven in de omgeving, dus uit de markt prijzen zal niet zo gauw gebeuren.

Dhr. Harssema: leden van de bedrijvenverenigingen zijn meest eigenaren en gebruikers van de panden.

Wethouder Dijkstra: interne verplaatsingen zullen beter worden gevolgd i.s.m. de universiteit. Gemiddeld wil een bedrijf zich na 10 jaar verplaatsen, om dit te voorkomen wordt ingezet op herstructurering en revitalisering. Duurzaamheid: omvat o.a. groen, ecologie, verlichting, efficiënte indeling en duurzaam materiaalgebruik. Via programma terreinwinst collectieve inkoop van groene energie, tevens aanbidding afval- en energiescan aan alle bedrijven. Gemeente heeft weinig middelen om na de eerste uitgifte te handhaven. Thematisch label is lastig vast te houden, er wordt flexibel mee omgegaan. Woninggebonden bedrijventerreinen zijn mogelijk bij Westpoort, Hoendiep-Noord en Ruischerbrug. Ontwikkelingen Meerstad nog ver weg, hierover t.z.t. te spreken. Vaststelling van deze nota in september, hierbij uitvoeringsplan voor de handhaving, met normeringen. Bruilweering valt niet onder Kranenburg Zuid. Financiën: verantwoording vindt plaats per uitvoeringsprogramma.

2^e termijn: debat:

Dhr. Koops: prijzenswaardig dat college beleid aanpast als gevolg van de marktbeveging en de hoge ambities heeft bijgesteld. Focus op meer vraaggestuurd aanbod. Tevreden over de nota. Benieuwd naar inspraakreacties. Is voor handhaving, maar wat wanneer een bedrijf aan de gestelde percentages zit?

Dhr. De Rooij: flexibiliteit betrachten, maar wel een grens stellen.

Dhr. Koops: gemeente heeft beperkte middelen, daarom wettelijke mogelijkheden naleven.

Dhr. De Rooij: invloed is er bij de eerste uitgifte, als er daarna geen handhavingmogelijkheden zijn is dit betreurenswaardig.

Dhr. Koops: handhaving op groothandel/detailhandel is wel duidelijk vastgelegd. Gaat om door de gemeente aangebrachte percentages voor kantoren en bedrijven. Hierop handhaven is lastig, bovendien wil je geen arbeidsplaatsen verliezen.

Mevr. Schlebush: ruimteverlies moet worden voorkomen. Bestaande terreinen behouden, liever een terrein vullen met kantoren dan leegval.

Dhr. De Rooij: hiermee eens, maar bij verhuizing van een kantoor naar een bedrijventerrein valt er een gat in de kantorenlocatie en er is veel kantorenleegstand.

Mevr. Schlebush: daarom zijn nieuwe kantorenterreinen overbodig.

Dhr. Koops: er komt weinig van buiten, wordt er lokaal voldoende aan acquisitie gedaan? Bereikbaarheid: hoe kijken partijen aan tegen baanverlenging Eelde? CDA is hier voor.

Mevr. Postma: wij zijn niet voor de baanverlenging. Positief over de nota. Regionale samenwerking: gemeente stuurt hierin, zit hier beleid achter zoals voorkeur voor ICT of dienstverlening?

Wethouder Dijkstra: per bedrijventerrein wordt bekeken welke bedrijven hiervoor geschikt zijn.

Mevr. Schlebush: positief over de gefaseerde uitgave, maar wel laten bij 70 hectare. Revitalisering erg belangrijk. Goed plan van milieufederatie om bedrijven € 0,25 per m² te laten betalen om fonds te creëren voor

Verslag raadszie. Werk en Inkomen 4 april 2007

revitalisering. Heeft zorg dat intentie aanwezig is, maar dat realisatie niet gebeurt. Economische vraag is niet te beïnvloeden, maar wel de omgeving. Discussie blijft of we een bepaalde industrie wel of niet in onze provincie willen. Daarom creatief reageren op de economische vraag.

Mevr. Postma: revitalisering is van groot belang. Plan voor fonds is goed idee. Onderzoek wijst uit dat de hoogte van de grondprijs niet doorslaggevend is voor vestiging.

Dhr. Moerkerk: bij uitgifte kan gemeente zo sterk sturen op toekomst van een gebied dat handhaving nadien overbodig is. Regelgeving nadien veroorzaakt inefficiëntie, ruimteverlies en frictie.

Dhr. De Rooij: te ideologisch, handhaving van gemaakte afspraken is noodzakelijk. Kleine compacte stad met weinig grond, daarom voorstellen zoals in de nota worden gedaan zoveel mogelijk uitvoeren en als het kan, gehandhaafd. Als het niet kan, op tijd beleid herijken.

Mevr. Postma: sluit hierbij aan, maar bij opstellen van regels wel bekijken of ze te handhaven zijn.

Mevr. Schlebusch: regels moeten zin hebben en leegstand moet worden voorkomen.

Dhr. Moerkerk: voor uitgifte streng sturen, dit kun je juist doen bij lokale bedrijven die zich willen verplaatsen.

Dhr. Koops: in grote lijnen is het een goede nota die de inspraak in kan, maar bij dieper kijken wel twijfels over de genoemde cijfers en arbeidsplaatsen.

Voorzitter: bij vaststelling van de definitieve nota in oktober kan hierop worden teruggekomen.

C.1. Lange termijn agenda + lijst moties en toezeggingen.

Mevr. Slors: n.a.v. brief van wethouder Dijkstra: teleurgesteld dat het Akkoord van Groningen pas in mei aan de orde gesteld wordt.

C.2. Ingekomen stukken en stukken ter kennisname.

Geen opmerkingen.

C.3. Vaststelling verslag d.d. 14 maart 2007.

Het verslag wordt vastgesteld.

Toezeggingen:

Wethouder Dijkstra zegt toe dat:

- de commissie zal schriftelijk worden geïnformeerd over de criteria voor de bedrijven top-100, Regattaweg en aantal starters.
- de commissie zal schriftelijk worden geïnformeerd over de afspraken die zijn gemaakt met Essent Kabelcom.

Wethouder Verschuren zeg toe dat:

- de commissie een stand van zaken krijgt van het project 'dressed for success',
- er terugrapportering zal plaatsvinden n.a.v. overleg met het Alfacollege.

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

COMMISSIE WERK EN INKOMEN

griffier van de raadscommissie
greet.sietsema@griffie.groningen.nl
tel 050-367 7725

VERGADERSTUK

vergaderdatum: 4 april 2007

onderwerp: Actieplan Terreinwinst

Inleiding

Het Actieplan Terreinwinst 2007 bevat de concrete doelstellingen en activiteiten voor het komende jaar. Het Actieplan is een uitwerking op het programma Terreinwinst 2007-2010 waar de gemeenteraad in september vorig jaar mee heeft ingestemd. Het Actieplan Terreinwinst is opgesteld samen met de bedrijvenverenigingen in de stad Groningen. Hiervoor heeft overleg en afstemming plaatsgevonden met het OBG (Overlegplatform Bedrijvenparken Groningen) en begin januari is er een brede oploop geweest met bestuursleden van de verschillende verenigingen in de stad Groningen. Daarbij is uitgebreid gesproken over de activiteiten en projecten die het komende jaar aandacht en inzet vereisen. Voor het onderwerp onderwijs en arbeidsmarkt, als nieuw thema van Terreinwinst, zijn een aantal bijeenkomsten georganiseerd met partijen uit het veld en ondernemers.

Terugblik

Het project Terreinwinst is eind 2002 gestart met als doel kwaliteitsverbetering op de bedrijventerreinen in de stad Groningen. In de afgelopen jaren is als gevolg daarvan veel bereikt en zowel binnen de gemeente als bij de ondernemers is men enthousiast over het project. Naast de concrete resultaten en de projecten die zijn uitgevoerd, is de verbeterde samenwerking met de ondernemers en de bedrijventerreinverenigingen een belangrijke verdienste van het project. Door samenwerking, zowel intern als extern, door kleine acties en door een structurele aanpak zijn goede resultaten geboekt.

Dit voorjaar heeft college het project geëvalueerd, waarbij is aangegeven dat Terreinwinst een vervolg zou moeten krijgen. Het nieuwe college heeft het programma 2007-2010 opgesteld, welke door de raad is vastgesteld. Met het nieuwe programma wordt verder gegaan op de ingeslagen weg maar wordt ook nadrukkelijk aansluiting gezocht bij nieuwe inzichten en nieuwe ambities. Met die ambities in het achterhoofd is Terreinwinst gericht op sterke, duurzame bedrijventerreinen waar het goed werken is. De inzet op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing worden verhoogd en ook aan de doelstellingen op het gebied van onderwijs en bedrijfsleven zal met Terreinwinst invulling gegeven worden. Daarnaast blijven we inzetten op het opknappen van verouderde bedrijventerreinen en het realiseren van MBT (management van bedrijventerreinen ofwel parkmanagement). Tot slot, het succes van Terreinwinst was en is afhankelijk van een goede samenwerking. Daar zal dan ook de komende jaren onverminderd aandacht voor zijn.

Terreinwinst en bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen beslaan een groot deel van de oppervlakte van gemeente Groningen en vormen een belangrijke factor in de economische ontwikkeling. De helft van het aantal arbeidsplaatsen bevindt zich op een van de bedrijventerreinen of kantoorlocaties. Het doel van Terreinwinst is het realiseren van een concurrerende omgeving om te ondernemen, het streven naar behoud en uitbreiding van arbeidsplaatsen en dat alles in een duurzame werk- en leefomgeving. Binnen Terreinwinst wordt gestreefd naar kwaliteitsverbetering van bestaande c.q. verouderde bedrijventerreinen en kwaliteitsbehoud van gerevitaliseerde en nieuwe bedrijventerreinen. Daarbij is samenwerking een belangrijk sleutelwoord. Samenwerking tussen ondernemers onderling en met de gemeente.

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

Actieplan Terreinwinst 2007

Terreinwinst richt zich het komende jaar met hernieuwde inzet op de thema's waar al een aantal jaren aan gewerkt wordt. Lopende projecten worden verder uitgewerkt en uitgebouwd en er wordt sterk ingezet op het verankeren van de bereikte resultaten. Het actieplan is uitgebreid en ambitieus te noemen. Het plan bevat een groot aantal activiteiten waarbij met name op de thema's duurzaamheid en onderwijs-bedrijfsleven de inzet verhoogd wordt. Een deel van de activiteiten is echter ook een voortzetting van reeds in gang gezette projecten. De haalbaarheid van het actieplan is uiteraard afhankelijk van diverse factoren. Niet in de laatste plaats door de actieve rol die het bedrijfsleven en specifiek de bedrijvenverenigingen hierin spelen. We gaan er echter van uit dat de gelegde basis in de samenwerking tussen partijen ook het komende jaar zorgt voor resultaten. Daarnaast is ook de inzet van andere partijen de gemeentelijke organisatie van groot belang.

Hieronder worden per onderdeel belangrijkste opgaven en doelen voor het komende jaar geschetst. Een compleet overzicht van doelstellingen en activiteiten is te vinden in bijgevoegd schema.

Samenwerking en communicatie

Belangrijkste opgave op het gebied van samenwerking en communicatie voor 2007 is het vergroten van de betrokkenheid en saamhorigheid van ondernemers op de bedrijventerreinen. Met Terreinwinst is de samenwerking tussen gemeente en bedrijvenverenigingen enorm verbeterd en het is nu zaak om ook de individuele bedrijven te betrekken. Hiervoor is een grote rol weggelegd voor de bedrijvenverenigingen. Naast het binden van de eigen leden wordt met name ook genoemd het belang om de overige ondernemers op het terrein lid te maken en de organisatiegraad te verhogen (nu c.a. 60%). Belangrijke doelstelling is ook de verdere professionalisering van de bedrijvenverenigingen als sterke en volwaardige partners. Vanuit de gemeente willen de verenigingen hierin stimuleren en faciliteren door een goede samenwerking en door het organiseren van een structurele (financiële) ondersteuning. De verenigingen zetten in op goede belangenbehartiging, samenwerking en collectieve inkoop. Voor het vergroten van de slagvaardigheid in cluster West werken de verenigingen in dit gebied aan een fusieplan (dit in navolging van Noordoost en Zuidoost). Communicatie is en blijft een belangrijk middel om de doelstellingen van Terreinwinst te verwezenlijken. Voor het komende jaar willen we de nieuwsbrief Terreinwinst voortzetten en daarnaast de website Terreinwinst verder ontwikkelen en uitbreiden. Tot slot willen we de samenwerking en betrokkenheid tussen ondernemers en gemeente verder vergroten door het uitwerken van de rol van gebiedscoördinator (vergelijkbaar met de rol van SDC in woonwijken) en het organiseren van bezoeken door wethouders en raadscommissie. Ook wordt dit jaar gestart met de plannen voor een ondernemerstrefpunt Zuidoost als pilot voor een meer gestructureerd en gecoördineerd contactenbeleid.

Fysieke kwaliteitsverbetering

De afgelopen jaren is veel inzet gepleegd op het verbeteren van de kwaliteit van de bedrijventerreinen. Het is echter belangrijk om blijvende aandacht te houden voor dit onderwerp en verouderingsprocessen te doorbreken. Het komende jaar is de revitalisering van Winschoterdiep/Eemskanaal het grootste uitvoeringsproject van Terreinwinst. Na de aanleg van het fietspad langs de Bornholmstraat-zuid in 2005 zal eind 2007 gestart worden met de reconstructie van de rest van de Bornholmstraat. Daarnaast wordt gestart met de planuitwerking van de andere onderdelen van het Masterplan Revitalisering dat medio 2005 door de gemeenteraad en de Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost is vastgesteld. De 2^e Toppersubsidie (€ 2,5 miljoen) die begin dit jaar is verstrekt door het Ministerie van Economische Zaken is hierin een belangrijke stimulans. Overige projecten waar in 2007 aangewerkt wordt zijn de Ulgersmaweg, de Hoogte en het Hoendiep (2^e fase). Ook voor het kantorenpark Corpus den Hoorn-zuid wordt gestart met het opstellen van een masterplan. Tot slot willen we blijvende aandacht geven aan het oplossen van kleine problemen en knelpunten op de bedrijventerreinen ter voorkoming van verloedering en voor het verbeteren van de (directe) bedrijfsomgeving. Ook de aandacht voor het groen (de inrichting en het onderhoud) is daarbij van belang. In 2007 wordt hiervoor een nieuwe inventarisatie gehouden en worden knelpunten, waar mogelijk, opgelost.

Parkmanagement

Met parkmanagement willen we het operationele beheer van de bedrijventerreinen structureel en duurzaam verbeteren. Dit kan gerealiseerd worden door het opzetten van parkmanagementorganisaties en het organiseren/ verankeren van de samenwerking tussen partijen. Voor nieuwe bedrijventerreinen (Eemspoort-zuid

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

en Westpoort) zoeken we naar een organisatievorm waarin ondernemers (en gemeente) duurzaam aan elkaar verbonden worden en waarbij het bedrijvenpark goed beheerd wordt en het kwaliteitsniveau geborgd blijft. Komend voorjaar zal over de vorm en de mate waarin parkmanagement wordt ingevoerd een besluit moeten worden genomen. De 2^e helft van 2007 zal vervolgens het parkmanagementmodel worden uitgewerkt en ingevoerd.

Voor bestaande terreinen wordt een organisatiestructuur opgezet waarin bedrijvenvereniging(en) en gemeente in participeren en meer structureel gaan samenwerken. Parkmanagement biedt daarnaast mogelijkheden voor het realiseren van collectieve aanpak bij de inkoop van diensten en faciliteiten (o.a. op het gebied van afval, energie, groenonderhoud, telefonie, ICT). De verschillende bedrijvenverenigingen willen ook in 2007 in zetten op het versterken van hun rol als verenigingen en het bieden van voordeel voor hun leden. Het Overlegplatform Parkmanagement (OPPM) dat afgelopen jaar is opgezet wil de samenwerking op het gebied van parkmanagement vergroten. Voor 2007 is een collectieve inkoop van energie en energiebesparing het eerste en belangrijkste project. Tot slot worden het komende jaar ook de voorbereidingen getroffen om op Zuidoost en Westpoort een Facility Point te realiseren (mix van functies ten dienste van het bedrijfsleven zoals kinderopvang, winkel, postservice, restaurant, vergaderfaciliteiten etc.).

Veiligheid

De veiligheid op bedrijventerreinen is de afgelopen jaren sterk verbeterd, wat ook door de cijfers ondersteund wordt. Desondanks valt nog altijd veel te verbeteren en met name ook te borgen. Voor het komende jaar is het de doelstelling dan ook om de veiligheid te borgen. Belangrijk middel daarin is het uitwerken van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Dit keurmerk is eind vorig jaar voor alle bedrijventerreinen verstrekt, als eerste gemeente in Nederland. Deze uitwerking behelst het uitvoeren van de maatregelenmatrices die opgesteld zijn. Daarnaast zal het komende jaar gewerkt worden aan een KVO voor de nieuwe bedrijventerreinen, waarbij aandacht is voor veiligheid als aspect in de ontwikkeling en aanleg. Verder wordt in 2007 ingezet op verbreding van de aandacht voor veiligheid door ook onderwerpen als brandpreventie, externe veiligheid en bedrijfshulpverlening mee te nemen. Tot slot wil de stichting BBOG, de organisatie waarin de verschillende partijen samenwerken aan veiligheid op de bedrijventerreinen, het komende jaar de betrokkenheid en deelname van ondernemers vergroten. Dit willen ze bereiken door het verbeteren van de communicatie en informatievoorziening (o.a. opzet website en het organiseren van een veiligheidsmarkt).

Beheer

Het duurzaam op niveau houden van de bedrijventerreinen door goed beheer en onderhoud is een belangrijke opgave binnen Terreinwinst. Alle betrokken partijen zijn zich daar in toenemende mate van bewust. In de afgelopen jaren is op dit gebied al veel veranderd en verbeterd. Echter door de toegenomen kwaliteit van bedrijventerreinen en de stijgende aandacht hiervoor vallen andere punten meer op. In het komende jaar willen we de communicatie en samenwerking rond beheer verder verbeteren door een meer structureel overleg tussen de wijkposten en de bedrijvenverenigingen. Duidelijke informatie over het niveau van onderhoud en het beheer wat ondernemers mogen verwachten zijn belangrijk voor een goede samenwerking. Ook het houden van reguliere schouwen draagt daaraan bij. Daarnaast zetten we in 2007 het Service Beheerteam voort. Belangrijk punt is ook het verbeteren van de interne gemeentelijke organisatie rond beheer en onderhoud en het beter ordenen van de verantwoordelijkheden. Om dit te realiseren zal een werkgroep worden ingesteld.

Duurzaamheid

De inzet op het gebied van duurzaamheid wordt verhoogd, zoals ook aangegeven in het programma Terreinwinst 2007-2010. Het doel is het realiseren van milieuwinst bij de ontwikkelingen op de bedrijventerreinen en het stimuleren van ondernemers tot verbeteringen en besparingen. Voor het onderwerp energie, dat steeds prominenter op de agenda komt van zowel bedrijfsleven als overheden, betekent dit dat de komende jaren wordt ingezet op energiebesparing en duurzame energie. Voor 2007 willen we de voorlichting over de nieuwe Europese regelgeving goed organiseren en koppelen met een aanbod van energiebesparingscans. Daarnaast zijn de bedrijvenverenigingen bezig via het Overlegplatform Parkmanagement (OPPM) met een onderzoekstraject naar energiebesparing en collectieve inkoop van energie. Als gemeente ondersteunen we dit traject en stimuleren de inkoop van groene stroom en gas. Ook worden de mogelijkheden onderzocht om op de nieuwe bedrijventerreinen Westpoort en Eemspoort-zuid minimaal 10 % duurzame energie te realiseren bij de aanleg van de energie – infrastructuur. Voor Westpoort wordt op korte termijn een visie duurzaamheid opgesteld waarin naast energie ook naar ruimtegebruik, water en mobiliteit

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

wordt gekeken. Daarbij wordt uiteraard rekening gehouden met de plannen van omliggende bedrijven (o.a met CSM op het gebied van restwarmte).

Verder wordt het komende jaar een project opgezet waarin duurzame innovatie bij MKB bedrijven wordt gestimuleerd, door de bestaande algemene subsidieregeling Innovatievouchers toe te passen en optimaal te benutten. Tenslotte wordt dit jaar een vestigingsscan ontwikkeld voor die bedrijven die zich nieuw gaan vestigen waarbij samen met de ondernemer zo vroeg mogelijk in het planproces milieuwinst gerealiseerd kan worden. Deze vestigingsscan willen we in ieder geval gaan toepassen voor nieuwe bedrijven op Westpoort en Eemspoort-zuid.

Onderwijs en bedrijfsleven

Al enige tijd staat de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven in het centrum van de belangstelling. Uit Noordelijke Arbeidsmarkt Verkenning blijkt duidelijk dat ondernemers de komende jaren rekening moeten houden met tekorten aan arbeidskrachten. Vergrijzing en ontgroening van de beroepsbevolking geven aanleiding tot nieuwe tekorten op de arbeidsmarkt. Daarnaast klagen ondernemers al enige tijd over gebrek aan vakkennis en vaardigheden van nieuwe werknemers. Voor ondernemers is een goede aansluiting onderwijs bedrijfsleven van essentieel belang. Voor het goed functioneren van een onderneming zijn goed opgeleide en flexibele arbeidskrachten nodig. Zijn deze er niet dan komt de bedrijfsvoering en bedrijfsrendement in de toekomst in het gedrang. Een probleem maar tevens een uitdaging voor nieuwe initiatieven om de aansluiting onderwijs bedrijfsleven te verbeteren.

Een van de belangrijkste voorwaarden voor het verbeteren van de relatie onderwijs bedrijfsleven is het opzetten van een strategisch netwerk en contactenbeleid. Immers een netwerk aan contacten maakt dat partij en steeds op de hoogte zijn van zowel ontwikkelingen in het onderwijs maar ook van de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Dus systematisch en structureel overleg met zowel ondernemers als onderwijsinstellingen in het MBO en VMBO is een absolute voorwaarde voor het verbeteren van de aansluiting onderwijs bedrijfsleven. De bedrijvenverenigingen in het kader van terreinwinst zijn een uitstekend platform voor het uitbreiden van dit systematische contactenbeleid. De reden om het thema onderwijs-bedrijfsleven in het nieuwe programma Terreinwinst, als nieuw onderdeel, een centrale plaats te geven. Hierbij dient Terreinwinst als platform en de bedrijventerreinen als invalshoek.

Om dit nieuwe beleid te bespreken zijn een aantal sessies met als thema aansluiting onderwijs bedrijfsleven georganiseerd. Samen met betrokken uit het werkveld en de bedrijvenverenigingen is aansluiting onderwijs bedrijfsleven besproken en zijn er een aantal concrete doelen en activiteiten voor het komende jaar geformuleerd, vooral op het vlak van de technische sectoren. Een van de belangrijkste conclusies is dat het onderwerp bij zowel onderwijsinstellingen, de Gemeente en de ondernemers hoog op de agenda staat, zoals door de raad verwoord in de motie van Student en Stad over de problematiek van stages. Hoogste tijd om hieraan concreet invulling aan te geven.

Terreinwinst 2008 en verder

Het actieplan bevat de doelstellingen en activiteiten voor het komende jaar. Het is de bedoeling om eind 2007, begin 2008 een evaluatie te houden samen met de bedrijvenverenigingen en dan opnieuw de doelstellingen tegen het licht te houden en activiteiten voor het nieuwe jaar te benoemen.

Financiële paragraaf

Bij de vaststelling van het programma Terreinwinst 2007-2010 is aangegeven dat begin 2007 een slotcalculatie wordt opgesteld over de afgelopen projectperiode. Hieraan wordt momenteel gewerkt en het is de bedoeling dat deze binnenkort ter besluitvorming wordt aangeboden.

Voor de komende jaren is opnieuw geld beschikbaar voor projecten binnen Terreinwinst. Naast de financiering uit het EBP is ook in de begroting nieuw beleidsgeld beschikbaar gesteld. Verder zijn middelen beschikbaar voor duurzaamheid (Milieudienst) waarvan een gedeelte is bestemd voor stimuleringsmaatregelen voor bedrijven. Samen met de inzet en deelname van de bedrijvenverenigingen en andere externe partijen zijn de geplande activiteiten ook financieel uitvoerbaar.

De ondernemers en bedrijven hebben de afgelopen jaren bijgedragen aan de doelstellingen van het project en geïnvesteerd in projecten of onderdelen daarvan. De contributie levert jaarlijks tussen de 150.000 en 200.000 euro op. De inzet en investeringen van ondernemers en verenigingen zitten met name in de professionalisering van hun verenigingen, het opzetten van parkmanagementactiviteiten en de nieuwe bewegwij-

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

zing. Op de bedrijventerreinen waar verbeteringen zijn aangebracht wordt ook door de ondernemers geïnvesteerd. Enerzijds door het opknappen van de panden en de buitenruimte en anderzijds door vestiging van nieuwe bedrijven. De verwachting is dat deze verbeteringen een totaal investeringsvolume heeft van vele miljoenen. De ondernemers zullen ook dit jaar weer bijdragen aan het project. De komende jaren verwachten wij een groeiende bijdrage vanuit de collectieve inkoop.

In het overzicht is per onderdeel aangegeven welk (gemeentelijk) budget beschikbaar is. De revitalisering van Winschoterdiep is een apart project met een aparte grondexploitatie, waar recent opnieuw een Topper-subsidie (€ 2,5 miljoen) voor is ontvangen. Tot slot wordt het komende jaar onderzocht wat de mogelijkheden zijn om voor Terreinwinst als totaalproject of voor onderdelen opnieuw subsidie aan te vragen.

Voorstel

Het college besluit:

- I. Het actieplan Terreinwinst 2007 vast te stellen;
- II. Het actieplan Terreinwinst 2007 ter kennis te brengen van de raad.

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

ACTIEPLAN TERREINWINST 2007 – DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Samenwerking en communicatie		
Ambitie: De samenwerking en communicatie tussen gemeente en ondernemers en tussen ondernemers onderling versterken		
Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen
1. Het professionaliseren van de bedrijvenverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het formaliseren van de status van het Overleg Bedrijvenparken Groningen (OBG) ➤ Het realiseren van een fusie van de bedrijventerreinen in cluster West ➤ Ondersteunen van bedrijvenverenigingen bij het opstellen van plannen, het vastleggen van afspraken en subsidieverstrekking 	Bedrijvenverenigingen ondersteund door de Gemeente
2. Het versterken van de binding en samenwerking tussen ondernemers op de verschillende bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het verhogen van de organisatiegraad door actieve ledenwerving (o.a. door actievare rol en profilering van de bedrijvenverenigingen en bijv. de inzet van studenten Noorderpoortcollege in Noordoost) ➤ Het organiseren van activiteiten (o.a. directeurenlunches Zuidoost, het organiseren van ledenactiviteiten en netwerkbijeenkomsten) 	bedrijvenverenigingen
3. Het verbeteren van de communicatie rond het programma Terreinwinst	<ul style="list-style-type: none"> ➤ De productie en uitgave van nieuwsbrieven West, Noordoost, Zuidoost (4/5 keer per jaar) ➤ Het ontwikkelen en beheren van de website Terreinwinst en de websites van de verenigingen (incl. toevoeging digitale informatievoorziening) ➤ Het uitvoeren van een onderzoek naar de communicatie over Terreinwinst ➤ Benadering vastgoedeigenaren in revitaliseringsgebieden over de plannen en hun mogelijke bijdrage hieraan. 	gemeente en bedrijvenverenigingen
4. Het verder versterken van de samenwerking tussen gemeente en ondernemers	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organiseren van wethoudersbezoeken en raadsbezoeken aan bedrijventerreinen (o.a. werkbezoek raadscommissie W&I) ➤ Uitwerken van de rol van gebiedscoördinator (zowel in relatie tot de interne gemeentelijke organisatie als in relatie tot de ondernemers(verenigingen)) ➤ Het oprichten van een Ondernemers Trefpunt Terreinwinst Zuidoost als 	gemeente en bedrijvenverenigingen

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

pilot voor een gecoördineerd, systematisch, structureel contactenbeleid
Budget: € 150.000 (EBP) + middelen bedrijven(verenigingen)

Fysiek kwaliteitsverbetering

Ambitie: De fysieke kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen verder verbeteren

Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen
5. Het revitaliseren van bestaande en deels verouderde bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het uitvoeren van het revitaliseringsprogramma Winschoterdiep/Eemskanaal ➤ Vervolg revitalisering Ulgersmaweg ➤ Aanpak knelpunten Noorderhoogbrug ➤ Vervolg uitwerking visie Hoendiep ➤ Starten planontwikkeling Corpus den Hoom-zuid ➤ Herinrichting de Hoogte (i.r.t. realisatie Noordzeebrug) ➤ Maatregelen Zernike gericht op het versterken van het profiel 	gemeente in samenwerking met ondernemers en bedrijvenverenigingen
6. Oplossen van kleine problemen en knelpunten op bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het inventariseren van knelpunten i.s.m. wijkposten en bedrijvenverenigingen ➤ Uitvoering van de geïnventariseerde knelpunten 	gemeente in overleg met de bedrijvenverenigingen

Budget: € 400.000 (Nieuw beleid 2007), Revitalisering Winschoterdiep.Eemskanaal loopt via aparte grondexploitatie

Parkmanagement

Ambitie: De collectieve verantwoordelijkheid op bedrijventerreinen vergroten

Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen
7. Het invoeren van parkmanagement op nieuwe bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uitwerken van een parkmanagementmodel voor nieuwe bedrijventerreinen ➤ Invoeren/opstarten parkmanagement op Westpoort en Eemspoort-zuid 	Gemeente in overleg met bedrijvenverenigingen en ondernemers
8. Het verankeren van de samenwerking op bestaande bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Formaliseren van de samenwerking in het Overlegplatform Parkmanagement Groningen (OPPM) ➤ Voorbereiding oprichten "Facility Point" in Zuidoost en Westpoort 	bedrijvenverenigingen en gemeente
9. Het stimuleren en realiseren van collectieve inkoop	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uitwerken van reeds opgezette collectieve inkooptrajecten (o.a. glasvezel en groenonderhoud in Zuidoost, afvalinzameling Hoendiep, Zernike en Noordoost) 	bedrijvenverenigingen ondersteund door de gemeente en (semi)professionele partijen

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinvinst

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opstarten van nieuwe collectieve inkooptrajecten (o.a. afvalinzameling/sociale zekerheid op Corpus en Zuidoost, beveiliging Noordoost, energie-inkoop alle terreinen) ➤ Stimuleren en ondersteunen van collectieve inkoop door bedrijvenverenigingen met aandacht voor duurzaamheid, arbeid en ICT 	
Budget: 30.000 (EBP) + middelen bedrijven(verenigingen)		

Veiligheid

Ambitie: De veiligheid op bedrijventerreinen vergroten en waarborgen

Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen
10. Het vergroten van de betrokkenheid van ondernemers	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het uitwerken en verbeteren van de website BBOG ➤ Organiseren veiligheidsmarkt tijdens de Noordelijke Promotiedagen 2007 ➤ Acquisitie van deelnemers door de beveiligingsorganisatie Group 4 Securicor (o.a. plan van aanpak voor West en Noordoost) 	BBOG en de samenwerkende partijen, Group 4 Securicor
11. Invulling geven aan het verworven Keurmerk Veilig Ondernemen met als doel de veiligheid te vergroten en/of te waarborgen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uitwerking maatregelmatrices KVO ➤ Opstellen hernieuwd Service Level Agreement ➤ Onderzoek naar de mogelijkheden van elektronische hulpmiddelen 	BBOG
12. Het organiseren van veiligheid op nieuwe bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het verwerven van het Keurmerk Veilig Ondernemen voor nieuwe terreinen ➤ Het betrekken van het onderdeel veiligheid bij het ontwikkelen en inrichten van Westpoort en Eemspoort-zuid door het opstellen van inrichtingseisen 	BBOG, Gemeente, MKB
Budget: 20.000 (BBOG, MKB, betrokken partijen)		

Beheer

Ambitie: Het beheer van bedrijventerreinen meer richten op een duurzaam behoud van de kwaliteit

Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen
13. Het verbeteren van de samenwerking en de afstemming op het gebied van onderhoud en beheer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organiseren van schouwen op bedrijventerreinen ➤ Het opzetten van beheerkaarten voor bedrijventerreinen (uitwerking BORG) ➤ Het instellen van een interne gemeentelijke werkgroep voor een betere afstemming rond beheer en onderhoud ➤ Voortzetten van het Service Beheer- 	gemeente en bedrijvenverenigingen

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

	team	
14. Meer aandacht voor beheer en duurzame inrichting	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het ontwikkelen en aanbieden van een groenontwerp voor nieuwvestigers ➤ Participatie van beheer bij de inrichting van nieuwe terreinen	gemeente
Budget: 50.000 (EBP)		

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

Duurzaamheid		
Ambitie: Op het gebied van duurzaamheid valt op bedrijventerreinen nog veel te winnen		
Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen
15. Meer energiebesparing op bedrijventerreinen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Voorlichting over de nieuwe Regeling Energiebesparing gebouwen via de Nieuwsbrief en website Terreinwinst én een voorlichtingsbijeenkomst ➤ Het aanbieden van minimaal 50 energiebesparingscans voor individuele bedrijven op basis van no-cure/no-pay ➤ Het opzetten van een plan van aanpak voor energiebesparing en energie-inkoop in het kader van parkmanagement (OPPM) 	Gemeente, bedrijven, OPPM, extern bureau
16. Stimulering gebruik van duurzame energie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Onderzoek collectieve inkoop energie door OPPM, met geheel of gedeeltelijk groene stroom en gas ➤ Realiseren van een energie - infrastructuur met minimaal 10 % duurzame energie voor bedrijven op Westpoort en Eemspoort Zuid via aanbesteding op basis van marktwerking, rekening houdend met kansen die zich voordoen in de omgeving (bv CSM) 	OPPM, bedrijvenverenigingen, gemeente
17. Het bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en het realiseren van milieuwinst	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realiseren van CO₂ reductie middels een innovatief voorbeeldproject in het kader van het Klimaatplan middels een prijsvraag ➤ Opstarten van een 3-jarig project gericht op duurzame innovatie middels subsidie-vouchers voor advies en ondersteuning door kennisinstellingen aan MKB bedrijven ➤ Het opzetten van een vestigingsscan voor nieuwe bedrijven om zo vroeg mogelijk in het planproces van nieuwbouw bedrijven te adviseren en te faciliteren 	Gemeente, bedrijven, extern bureau
Budget: 150.000 (nieuw beleid 2007: Milieudienst/EZ) + externe middelen		

Onderwijs en bedrijfsleven		
Ambitie: Het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven		
Doelstelling	Activiteiten	Betrokken partijen

Raadsvoorstel - Actieplan Terreinwinst

<p>18. Het verbeteren van de kennis van de techniek van vakdocenten en praktijkbegeleiders in het MBO en VMBO betreffende actuele en nieuwe technologische ontwikkelingen en toepassingen o.a. energie, life science en ICT</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het ontwikkelen en organiseren van studiedagen voor vakdocenten en praktijkbegeleiders i.s.m. bedrijven en onderwijsinstellingen in het MBO en VMBO en praktijkbegeleiders binnen bedrijven 	<p>Gemeente, ROC's, brancheorganisaties en intermediaire organisaties [VNO-NCW, Kamer van Koophandel en MKB Noord]</p>
<p>19. Het vergroten van de belangstelling in het voortgezet onderwijs voor technische beroepen en technische opleidingen c.q. studies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Het ontwikkelen en organiseren van een open dag "Opleiding en beroep in de techniek" i.s.m. het bedrijfsleven en het technisch beroepsonderwijs 	<p>Gemeente, ROC's, brancheorganisaties en intermediaire organisaties [VNO-NCW, Kamer van Koophandel en MKB Noord]</p>
<p>20. Het verbeteren van de stageopvang en begeleidingscapaciteit in bedrijven</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Inventarisatie van het aantal "erkende" leerbedrijven. c.q. leermeesters ➤ Inventarisatie van het gebruik van EVC (Eerder Verworven Competenties) ➤ Inventarisatie naar het aantal bedrijven met erkenning "Investers in People". 	<p>Gemeente, ROC's, brancheorganisaties en intermediaire organisaties [VNO-NCW, Kamer van Koophandel en MKB Noord]</p>
<p>21. Het vergroten van de kennis bij bedrijven ten aanzien van verschillende stagevormen, modellen en condities</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samenstellen van een "stagehandboek" met praktische tips en best practices voor website Terreinwinst 	<p>Gemeente, ROC's, brancheorganisaties en intermediaire organisaties [VNO-NCW, Kamer van Koophandel en MKB Noord]</p>
<p>22. Het bijelkaar brengen van vraag (werkpleaatsen) en aanbod (werkzoekenden) op de stagemarkt</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organiseren van speeddatebijeenkomsten op de bedrijventerreinen met werkgevers en potentiële kandidaten. 	<p>Gemeente, bedrijven, ROC's, brancheorganisaties</p>
<p>Budget: wordt nader ingevuld bij de uitwerking van de activiteiten</p>		